

GYS

SAĞLIK BAKANLIĞI

GÖREVDE YÜKSELME

SINAVLARINA HAZIRLIK

KONU ANLATIMLI - SORU BANKASI

MEMURLUK

VERİ HAZIRLAMA VE KONTROL İŞLETMENİ

Soruların çözümlerine, kitabın baskı tarihinden sonraki güncellemelere ve konulardaki ek formlara erişebilmek için QR kodu okutunuz.

PEGEM

AKADEMİ

Komisyon

SAĞLIK BAKANLIĞI VERİ HAZIRLAMA VE KONTROL İŞLETMENİ- MEMUR ÜNVANI GÖREVDE YÜKSELME SINAVI KONU ANLATIMLI SORU BANKASI

ISBN 978-625-6357-63-1

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

2. Baskı: 2025, Ankara

Yayın-Proje: Pegem
Dizgi-Grafik Tasarım: Tolga Durğun
Kapak Tasarımı: Pegem

Baskı: Sayfa Basım Sanayi Ticaret Ltd. Şti.
İvedik OSB Matbaacılar Sit. 1514. Cad. No: 23-25
Yenimahalle/ANKARA

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 77079

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: yayinevi@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

İÇİNDEKİLER

1. Bölüm: Türkçe Dil Bilgisi	1
2. Bölüm: Genel Kültür.....	53
3. Bölüm: 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu (1, 2, 3, 4, 5 ve 6'ncı Kısımları).....	99
4. Bölüm: 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi.....	145
5. Bölüm: Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi.....	157
6. Bölüm: 1982 Anayasası.....	255
7. Bölüm: 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun	303
8. Bölüm: 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu	313
9. Bölüm: 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu	321
10. Bölüm: 663 sayılı Sağlık Alanında Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname	329
11. Bölüm: Resmi Yazışmalarda Uygulanacak Usûl ve Esasları Hakkında Yönetmelik.....	337
12. Bölüm: Sağlık Bakanlığı Personeli Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliği ...	351
13. Bölüm: Sağlık Bakanlığı Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği	359
14. Bölüm: Sağlık Bakanlığı Taşra Teşkilatı İdari ve Hizmet Birimleri Kadro Standartları Yönetmeliği	372
15. Bölüm: Sağlık Bakanlığı Disiplin Amirleri Yönetmeliği	377
16. Bölüm: Sağlık Bakanlığı Taşra Teşkilatı Kadro Standartları ile Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönerge	383
17. Bölüm: Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri Sınıfı Harici Personelin Atama ve Yer Değiştirme Usul ve Esaslarına İlişkin Yönerge	396

YAPI BİLGİSİ

KÖK

Sözcüğün bütün ekler çıkarıldıktan sonra kalan anlamlı en küçük parçasına kök denir.

İyi - lik-te kes - inti-ler

kök ekler kök ekler

taşı - ma-cı-lık yaş - a-y-acak

kök ekler kök ekler

Pür Dikkat

Sözcükteki ekler çıkarıldıktan sonra kalan parçanın, sözcüğün bütünüyle de anlamlı bir ilişkisi olması gerekir.

Örnek

Balta sözcüğünde “bal” ile “balta” arasında hiçbir anlam ilişkisi olmadığına göre “balta” sözcüğü kök hâlinindedir.

Türkçede kökler, isim ve fiil olmak üzere iki türdür.

İsim Kökleri

İş, oluş, hareket bildirmeyen köklerdir.

- kaş, göz, simit, balık, kart, insan, kum...

Fiil Kökleri

Varlıkların iş ve hareketlerini dile getiren köklerdir.

- gel-, git-, sil-, kız-, at-, kaç-, art-...

EKLER

Tek başına anlamı olmayan, eklendiği sözcüklerin anlamını, türünü değiştiren ya da cümledeki görevini belirleyen ses birlikleridir. İki temel ek ayrımı vardır:

Yapım Ekleri

Eklendiği sözcüklerin anlamını bazen de türünü değiştiren eklerdir. Bu ekler, isim (ad) ya da fiiller (eylem) eklenerek onlardan yeni isimler ve fiiller türetmeye yararlar. Bu nedenle yapım eki almış sözcük, yapı bakımından “türemiş sözcük” kabul edilir. Yani yapım eki alan sözcükler gövde durumuna geçer.

Örnek

- göz + cü = gözcü

isim isimden isim isim

kökü yapım eki

göz + le - = gözle -

isim isimden fiil fiil

kökü yapım eki

sev - + gi = sevgi

fiil fiilden isim isim

kökü yapım eki

sev - + in = sevin -

fiil fiilden fiil fiil

kökü yapım eki

İsim Yapım Ekleri

İsimden İsim Yapan Ekler

İsim kök ve gödelerine gelerek isim türeten eklerdir.

Örnek

bencil, başak, genişçe, irice, gözenek, Türkçe, Arapça, çöplük, arsız, kitapçık...

Fiilden İsim Yapan Ekler

Fiil kök ve gövdelerine gelerek isim türeten eklerdir.

Örnek

bitkin, durak, yıkıcı, saygı, anıt, yazı, üzüntü, bilinç, kıyım, eğitmen...

Fiil Yapım Ekleri

İsimden Fiil Yapan Ekler

İsim kök ve gövdelerine gelerek fiil türeten eklerdir.

- AB'nin genel merkezi Belçika'nın başkenti **Brüksel**'dir. Parlamento merkezi Strazburg ve Lüksemburg'dadır. Adalet Divanı merkezi ise Lüksemburg'dur.
- **Norveç, İsviçre ve İzlanda** AB'ye üye değildir.
- AB'nin bayrağı mavi zemin üzerindeki 12 sarı yıldızla temsil edilen bayraktır.
- AB'ye üye olma kriterleri **Kopenhag Siyasi Kriterleri** ve **Maasricht Ekonomik ve Mali Kriterleri**'dir. (1993).
- AB'nin fikir babası **John Monnet**'tir.
- AB'nin yönetim merkezleri **Brüksel, Strazburg ve Lüksemburg**'dadir.
- Avrupa para birimi, EURO 1999 yılında yürürlüğe, 1 Ocak 2002'de de dolaşıma girmiştir. Üye ülkelerden **Danimarka ve İsveç** EURO'ya geçmemişlerdir.
- AB Anayasası **Lizbon Antlaşmasıyla** kabul edildi.
- AB serbest dolaşım antlaşması **Schengen Antlaşması**'dır. İrlanda AB'ye üye olmasına rağmen Schengen'e üye değildir.
- Avrupa Birliği üyesi olmamasına rağmen, **İzlanda, Norveç, İsviçre ve Lihtenştayn** vatandaşları Schengen Bölgesi'nde serbestçe seyahat etme hakkına sahiptir.
- AB Dönem Başkanlığını (6'şar aylık dönemler hâlinde);
1 Ocak – 30 Haziran 2022 tarihleri arasında **Fransa** yürütecektir.
1 Temmuz – 31 Aralık 2022 tarihleri arasında **Çekya** yürütecektir.
- Aday ülkeler; **Türkiye, Karadağ, Sırbistan, Kuzey Makedonya, Arnavutluk**'tur.
- Aday ülkeler Kuzey Makedonya ve Arnavutluk'la katılım müzakerelerine 2019 Haziran'da başlama kararı alındı.
- Potansiyel aday ülkeler; **Bosna Hersek ve Kosova**'dır.
- AB Merkez Bankasının merkezi **Frankfurt**'tadır.

3. AVRUPA KONSEYİ (CE)

- Avrupa Konseyi'nin oluşturulması fikri, İkinci Dünya Savaşı'ndan maddi ve manevi büyük kayıplarla çıkan Avrupa'da bir daha aynı trajedilerin yaşanmamasını sağlamak amacıyla ortaya, 5 Mayıs 1949'da 10 Avrupa ülkesi; Belçika, Danimarka, Fransa, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İsveç, İtalya, Lüksemburg

ve Norveç Avrupa Konseyi'ni kuran anlaşmayı imzalamışlardır.

- Avrupa Konseyi'nin merkezi **Fransa'nın Strazburg** kentindedir.
- Türkiye ve Yunanistan, Avrupa Konseyi'ne kurucu üye sıfatıyla katılmışlardır.
- Avrupa Konseyi çerçevesinde imzalanan **1950 tarihli Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi** (Türkiye 1950'de imzaladı ve 1954'te de onaylamıştır.) 1 Kasım 1998'de yürürlüğe giren 11 nolu protokol ile değiştirilmiştir. Bu değişiklik ile; **Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi** isimli bir mahkeme kurulmuştur.
- Sözleşmede tanınan hak ve hürriyetleri, sözleşmeyi imzalayan bir devlet tarafından ihlal edilen kişiler, bu devlete karşı, bu mahkemeye "bireysel başvuru" denen bir usulle başvurabilir. Yalnız kişinin mahkeme açabilmesi için kendi ülkesinde hakkını arama gerekmektedir. Kişi iç hukuk yollarını tükettikten sonra 6 ay içinde yazılı olarak **Strazburg**'ta bulunan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurmalıdır. Bu mahkemenin müeyyidesi tazminat ödemekten ibarettir. Yani başka türlü yaptırım gücü bulunmamaktadır.

4. KUZEY ATLANTİK ANTLAŞMASI (NATO)

- II. Dünya Savaşı sonrasında Batılı ülkeler ile Sovyetler Birliği arasındaki anlaşmazlıkların bir uzantısı olarak kurulmuştur. Soğuk Savaş Dönemi'nde başını Sovyetler Birliği'nin çektiği Doğu Bloku'na karşı; başını ABD'nin çektiği batılı ülkeler tarafından kurulan güvenlik örgütüdür.
- 4 Nisan 1949'da Fransa, İngiltere, İtalya, Portekiz, Norveç, Danimarka, Belçika, İzlanda, Hollanda, Lüksemburg, Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'nın katılımı sonucu, toplam 12 ülkenin imzaladıkları bir antlaşma ile kurulmuştur.
- **1952 yılında Türkiye ve Yunanistan**, 1982 yılında da İspanya örgüte üye olmuşlardır.
- 2020 itibarıyla 30 ülke NATO üyesidir.
- En son üye olan ülke **Kuzey Makedonya**'dır (2020).
- Örgütün merkezi **Brüksel**'dir. En yüksek organı **Askerî Komitedir**.
- Türkiye 18 Şubat 1952 tarihinde resmen girmiştir. Türkiye'nin 1950 yılında girdiği Kore Savaşı NATO'ya girmesini kolaylaştırmıştır.
- Antlaşma metninin 5. maddesine göre taraflar, Kuzey Amerika'da veya Avrupa'da içlerinden bir veya

DİSİPLİN CEZALARINDA ZAMANAŞIMI

657 sayılı DMK'nın 127. maddesinde; Bu Kanunun 125 inci maddesinde sayılan fiil ve hâlleri işleyenler hakkında, bu fiil ve hâllerin işlendiğinin öğrenildiği tarihten itibaren

Uyarma, kınama, aylıktan kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezalarında **1 ay** içinde disiplin soruşturmasına,

Memurluktan çıkarma cezasında **6 ay** içinde disiplin kavuşturmasına.

Başlanmadığı takdirde disiplin cezası verme yetkisinin zamanaşımına uğrayacağı hüküm altına alınmıştır.

NOT

Disiplin cezası gerektiren fiil ve hâllerin işlendiği tarihten itibaren nihayet **2 yıl içinde** disiplin cezası verilmediği takdirde ceza verme yetkisi zamanaşımına uğrar.

Çıkmış Sorular

657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre, disiplin cezası gerektiren fiil ve hareketlerin işlendiği tarihten itibaren nihayet ne kadar süre içerisinde disiplin cezası verilmediği takdirde ceza verme süresi zamanaşımına uğrar?

- A) 6 ay B) 1 yıl
C) 2 yıl D) 3 yıl

Çözüm:

Zamanaşımı:

Madde 127 –

Bu Kanunun 125 inci maddesinde sayılan fiil ve hâlleri işleyenler hakkında, bu fiil ve hâllerin işlendiğinin öğrenildiği tarihten itibaren;

- a) Uyarma, kınama, aylıktan kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezalarında bir ay içinde disiplin soruşturmasına,
b) Memurluktan çıkarma cezasında altı ay içinde disiplin kovuşturmasına,

Başlanmadığı takdirde disiplin cezası verme yetkisi zamanaşımına uğrar.

Disiplin cezasını gerektiren fiil ve hâllerin işlendiği tarihten itibaren nihayet iki yıl içinde disiplin cezası verilmediği takdirde ceza verme yetkisi zamanaşımına uğrar.

Cevap C

PEGEM AKADEMİ

Örnek Sorular

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre, Disiplin Kurulu ve Yüksek Disiplin Kurulunun ayrı bir ceza tayinine yetkisi yoktur, cezayı kabul veya reddeder. Ret hâlinde atamaya yetkili amirler ne kadar süre içinde başka bir disiplin cezası vermekte serbesttir?

- A) 5 gün B) 10 gün
C) 15 gün D) 20 gün

Cevap C

657 sayılı DMK'nın 128. maddesinde: "Disiplin amirleri uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezalarını soruşturmanın tamamlandığı günden **itibaren 15 gün içinde vermek** zorundadırlar.

Kademe ilerlemesinin durdurulması cezasını gerektiren hâllerde soruşturma dosyası, kararını bildirmek üzere yetkili disiplin kuruluna **15 gün içinde** tevdi edilir. Disiplin kurulu, dosyayı aldığı tarihten itibaren **30 gün içinde soruşturma evrakına göre kararını bildirir.**

Memurluktan çıkarma cezası için disiplin amirleri tarafından yaptırılan soruşturmaya ait dosya, memurun bağlı bulunduğu kurumun yüksek disiplin kuruluna **tevdinden itibaren azami 6 ay içinde** bu kurulca, karara bağlanır." hükmü yer almaktadır.

OSMANLI DEVLETİ DAĞILMA DÖNEMİ

OSMANLI DEVLETİ XIX. YÜZYIL
SİYASİ OLAYLARI1792 YAŞ ANTLAŞMASI
(Osmanlı - Rusya)

- Kırım'ın bir Rus toprağı olduğunun kabul edildiğı bu antlaşma ile Gerileme Dönemi bitmiş, Dağılma Dönemi başlamıştır.

1798 FRANSA'NIN MISIR'I İŞGALİ

- Fransa Kralı Napolyon Bonaparte, İngiltere'nin sömürgeleri ile bağlantısını kesmek amacıyla Osmanlı dostluğunu hiçe sayarak 1798'de Mısır'ı işgal etmiştir.
- Bu olay Osmanlı'da şok etkisi yaratmış, Napolyon daha sonra Suriye'ye doğru ilerlemiş ve "Akka Kalesi"ni kuşatmıştır. Buradaki Cezzar Ahmet Paşa ve az sayıda bulunan Nizam-ı Cedit birliğı Napolyon'a karşı başarılı olmuşlardır.
- Rusya ve İngiltere Osmanlı'yı destekleyince Fransa, Mısır'ı "1801 El-Ariş Sözleşmesi" gereğince boşaltmıştır.

NOT

Osmanlı Devleti ilk kez bu savaşta **Denge Politikası** izlemiştir.

1808 SENED-İ İTTİFAK

- 1808 yılında IV. Mustafa'yı tahttan indiren Rusçuk ayanı Alemdar Mustafa Paşa II. Mahmut'u tahta geçirmiştir. O da Alemdar Paşa'yı kendisine sadrazam yapmıştır.
- Sadrazam, ayanlar ile padişahın **Sened-i İttifak** denilen sözleşme imzalamasını sağlamıştır.
- Bu belge devletin ayanlara söz geçiremeyecek kadar güçsüz olduğunu kabul etmesi demektir.
- Avrupa tarihinde İngiltere'de kral ile derebeyler arasında yapılan 1215 **Magna Carta'ya (Büyük Şart)** benzemektedir.
- Bu belge ile ayanların varlığı resmen tanınmıştır.

1806-1812 OSMANLI - RUS SAVAŞLARI VE
1812 BÜKREŞ ANTLAŞMASI

- Napolyon'un Mısır'dan çıkarılması esnasında Dalmaçya kıyılarında Rusya'nın garantörlüğünde kurulan Osmanlı'ya bağlı **Yediada Cumhuriyeti**nden Rusya'nın çekilmemesi, İngiltere ve Rusya'nın Osmanlı'dan boğazları Rusya'ya açması ve Eflak - Boğdan beylerinin görevlerine iade edilmesi isteğinde bulunması. Bu isteklerin kabul edilmesine rağmen daha büyük emelleri olan Rusya Osmanlı'ya saldırmıştır.
- Bu arada İngiltere de İstanbul'a saldırmış, ancak başarısız olmuştur.

NOT

1396 **Niğbolu Savaşı**'ndan sonra İngiltere ile yapılan ikinci savaştır.

- 1807 yılında Fransa Kralı Napolyon ile Rusya Tilsit'te Osmanlı topraklarının paylaşımı konusunda anlaşınca Osmanlı Devleti de İngiltere'ye yanaşmıştır.

NOT

Osmanlı Devleti, İngiltere ile 1809 **Çanakkale (Kale-i Sultaniye) Antlaşması**'nı yapmıştır.

- Osmanlı - Rus Savaşı 1812 Bükreş Antlaşması ile sona erdi. Antlaşmaya göre;
- 1. Osmanlı Devleti'nde yaşayan Sırlara ayrıcalık tanınmıştır.
- 2. Osmanlı Devleti Eflak-Boğdan beylerini görevlerine iade etmeyi ve Tuna Nehri'nde Rus ticaret gemilerinin faaliyetinde bulunmasını kabul etmiştir.

NOT

Osmanlı Devleti'nde milliyetçilik akımı sonrası ilk isyan eden ve ilk ayrıcalık kazanan azınlık **Sırlar'dır. (1804)**

NOT

Sırlar;

1812 Bükreş Antlaşması ile ayrıcalık

1829 Edirne Antlaşması ile özerklik

1878 Berlin Antlaşması ile bağımsızlık elde etmişlerdir.

I. 1982 ANAYASASI'NIN GENEL ÖZELLİKLERİ

1982 Anayasası, 1961 Anayasası gibi başlangıç metni ile başlar. 177 madde, 21 geçici madde ve 7 kısımdan oluşur.

- ✓ Genel esaslar, temel hak ve hürriyetler, Cumhuriyetin temel organları, mali ve ekonomik hükümler, çeşitli hükümler, geçici hükümler ve son hükümlerden oluşur.
- ✓ Başlangıç metni ve hükümler anayasa dahilidir; ancak **madde kenar başlıkları** anayasa metnine dahil değildir.
- ✓ Anayasanın 4. maddesine göre, ilk üç madde değiştirilemez ve değiştirilmesi dahi teklif edilemez.

1982 Anayasası Başlangıç İlkeleri

- ▶ Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlılık
- ▶ Atatürk milliyetçiliği
- ▶ Atatürk medeniyetçiliği
- ▶ Çağdaş medeniyetlere ulaşma azmi
- ▶ Millî egemenlik
- ▶ Millî menfaatin üstünlüğü
- ▶ Anayasanın ve hukukun üstünlüğü
- ▶ Hürriyetçi demokrasi
- ▶ Kuvvetler ayrılığı
- ▶ Yurtta sulh, cihanda sulh ilkesi
- ▶ Türk varlığının devleti ve ülkesiyle bölünmezliği
- ▶ Laiklik ilkesi ve kutsal din duygularının devlet işlerine ve politikaya kesinlikle karıştırılmayacağı
- ▶ Her Türk vatandaşının temel hak ve hürriyetlerden yararlanacağı

II. 1982 Anayasası'nın Genel Esasları

Madde 1. Devletin şekli: "Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir."

- ✓ Devletin yönetim şeklini ifade eder.
- ✓ Egemenliğin bir kişiye veya zümreye değil, toplumun tümüne ait olduğu bir devleti ifade eder.

Madde 2. Cumhuriyetin temel nitelikleri sayılmıştır: "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde *insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir.*"

a. İnsan Haklarına Saygılı Devlet

- ✓ 1961 Anayasası'nda **insan haklarına dayanan devlet ibaresi kullanılırken, 1982 Anayasası'nda insan haklarına saygılı devlet ifadesi kullanılmıştır.**

b. Atatürk Milliyetçiliğine Bağlı Devlet

- ✓ Milliyetçilik ilkesi 1924 Anayasası'nda 1937 yılında yapı-

lan değişiklikle **ilk kez** yer almıştır.

- ✓ **1961 Anayasası** milliyetçilik yerine millî devlet ifadesini kullanmıştır. 1982 Anayasası'nda da Türk devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkesin Türk olduğu belirtilerek **subjektif millet** anlayışı benimsenmiştir.
- ✓ Atatürk milliyetçiliği, "İrk, din, dil ayrımı yapılmaksızın, Türk vatan ve milletinin bölünmez bir bütün olduğu, Türk devletine vatandaşlık bağıyla bağlı olan herkesin Türk sayılması gerektiği temel fikrine dayanır.

c. Laik Devlet

- ✓ Laiklik kavramı **din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılmasının yanında din hürriyetini de kapsamaktadır.**

Din ve devlet işlerinin bir ülkede ayrı sayılabilemesinin şartları şunlardır:

- ✓ Resmî bir devlet dininin bulunmaması
- ✓ Devletin, bütün dinlerin mensuplarına eşit davranması,
- ✓ Din hizmetlerinin bir kamu hizmeti olarak görülmesi,
- ✓ Din kurumları ile devlet kurumlarının ayrılmış olması,
- ✓ Devlet yönetiminin din kurallarından etkilenmemesi.

İnanç ve vicdan hürriyeti: Herkesin dilediği inanç ve kanaate sahip olmasıdır. Mutlak, sınırsız bir hürriyettir.

İbadet hürriyeti: Kişilerin inandıkları dinin ibadet, ayin ve törenlerini serbestçe yerine getirebilmesidir. İbadet hürriyetinin kötüye kullanılması yasaktır. Mutlak değil nispidir.

- ✓ Laiklik ilkesi 1924 Anayasası'nda 1937 değişikliği ile ilk kez Anayasada yer almıştır.

1924 Anayasası'nda **1928'de yapılan değişiklikler şöyledir:**

- ✓ Devletin dininin **İslam olduğu ifadesi anayasadan çıkarılmıştır** (Laikliğin ilk adımıdır).
- ✓ And metninde yer alan **vallahi kelimesi çıkarılmıştır.**
- ✓ Meclisin yetkileri arasında sayılan şeri hükümleri uygulama kuralı kaldırılmıştır.
- ✓ Ayrıca 1937 yılında yapılan değişiklikle de laiklik ilkesi anayasada yer almıştır.

d. Demokratik Devlet

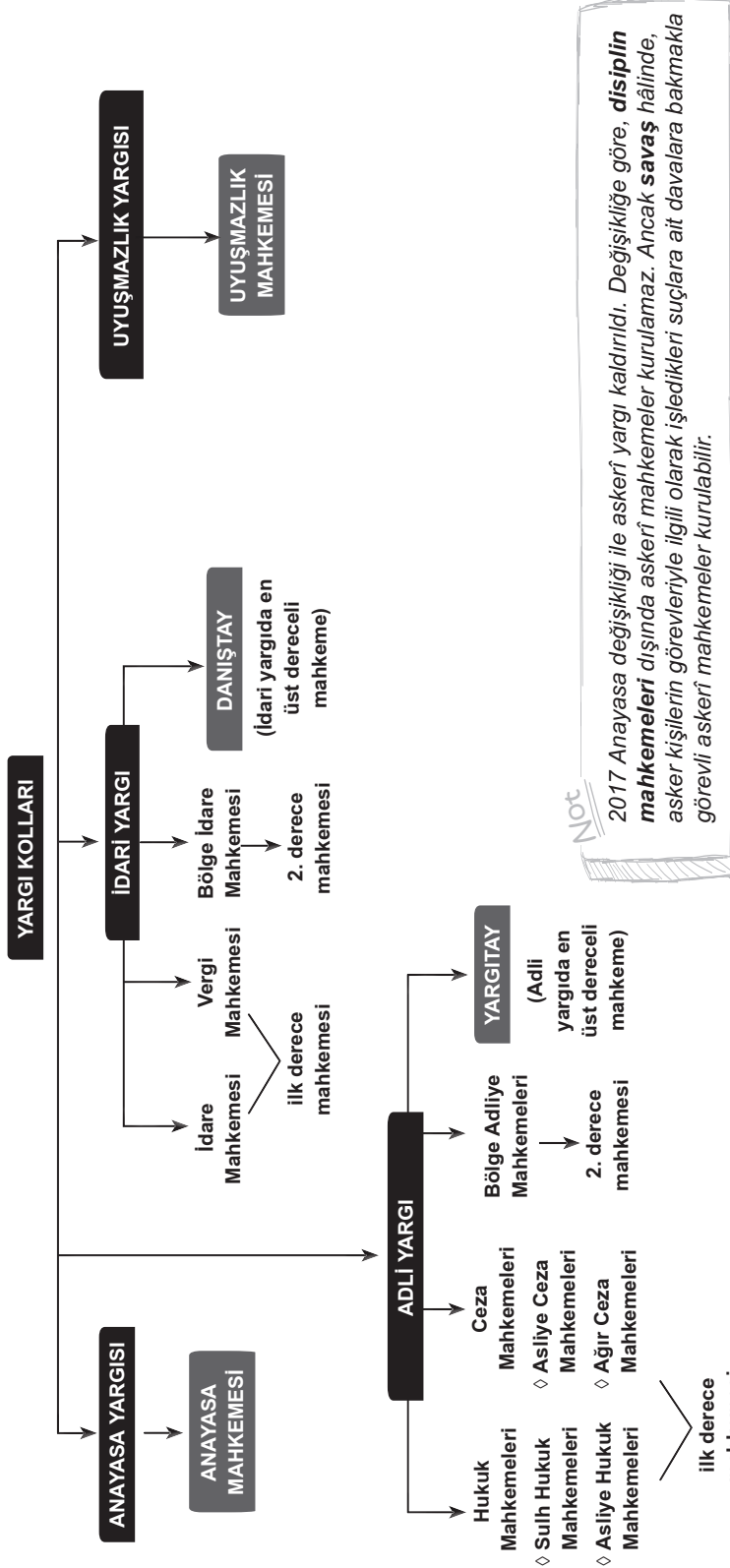
Demokratik bir rejimin unsurları şunlardır:

- ✓ Siyasal makamların serbest seçimlerle belirlenmesi
- ✓ Seçimlere birden fazla siyasal partinin katılabilmesi
- ✓ Temel hak ve hürriyetlerin tanınmış olması

Serbest seçimler

- ✓ Seçmenlerin hiçbir baskı ve zorlamaya maruz kalmaksızın seçimlere katılabilmeleridir.
- ✓ 1982 Anayasası'nın 1987 değişikliği ile serbest oya biz-

YARGI

Not

2017 Anayasa değişikliği ile askerî yargı kaldırıldı. Değişikliğe göre, **disiplin mahkemeleri** dışında askerî mahkemeler kurulamaz. Ancak **savaş** hâlinde, asker kişilerin görevleriyle ilgili olarak işledikleri suçlara ait davalara bakmakla görevli askerî mahkemeler kurulabilir.

Not

2014 yılında sulh ceza mahkemeleri ile özel yetkili mahkemeler kaldırılmıştır.

Amaç

Madde 1

- Bu Kanunun **amacı, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin** görevleri sebebiyle işledikleri suçlardan dolayı yargılanabilmeleri için izin vermeye yetkili mercileri belirtmek ve izlenecek usulü düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2

- Bu Kanun,Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürüttükleri **kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri ifa eden memurlar ve diğer kamu görevlilerinin GÖREVLERİ SEBEBİYLE İŞLEDİKLERİ SUÇLAR** hakkında uygulanır.
- Görevleri ve sıfatları sebebiyle **özel soruşturma ve kovuşturma usullerine tabi olanlara ilişkin kanun hükümleri ile suçun niteliği yönünden kanunlarda gösterilen soruşturma ve kovuşturma usullerine ilişkin hükümler** saklıdır.
- Ağır cezayı gerektiren suçüstü hali GENEL HÜKÜMLERE TABİDİR.** Disiplin hükümleri saklıdır. 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 243 ve 245 inci maddeleri ile 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 154 üncü maddesinin dördüncü fıkrası kapsamında açılacak soruşturma ve kovuşturmalarda bu Kanun hükümleri uygulanmaz.

İzin vermeye yetkili merciler

Madde 3

Soruşturma izni yetkisi

- İlçede görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında **KAYMAKAM**,
- İlde ve merkez ilçede görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri ile kaymakamlar hakkında **VALİ**,
- Bölge düzeyinde teşkilatlanan kurum ve kuruluşlarda görev yapan memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında **GÖREV YAPTIKLARI İLİN VALİSİ**,
- Cumhurbaşkanına veya Cumhurbaşkanlığına bağlı, ilgili veya ilişkili kuruluşlar ve bakanlıkların merkez ve bağlı veya ilgili kuruluşlarında görev yapan diğer memur ve kamu görevlileri hakkında **O KURULUŞUN EN ÜST İDARİ AMİRİ**,
- (b) ve (c) bentlerindeki hükümler saklı kalmak kaydıyla Cumhurbaşkanı kararıyla atanan memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında Cumhurbaşkanı veya **İLGİLİ BAKAN**,

- Türkiye Büyük Millet Meclisinde görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri ve yardımcıları hakkında **TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANI**,
- Cumhurbaşkanlığında görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri hakkında **CUMHURBAŞKANI**,
- Büyükşehir belediye başkanları, il ve ilçe belediye başkanları; büyükşehir, il ve ilçe belediye meclisi üyeleri ile il genel meclisi üyeleri hakkında **İÇİŞLERİ BAKANI**,
- İlçelerdeki belde belediye başkanları ve belde belediye meclisi üyeleri hakkında kaymakam, merkez ilçelerdeki belde belediye başkanları ve belde belediye meclisi üyeleri hakkında **BULUNDUKLARI İLİN VALİSİ**,
- Köy ve mahalle muhtarları ile bu Kanun kapsamına giren diğer memurlar ve kamu görevlileri hakkında ilçelerde kaymakam, merkez ilçede **VALİ, Yokluklarında ise VEKİLLERİ TARAFINDAN BİZZAT** kullanılır.
- Yetkili mercilerin saptanmasında, memur veya kamu görevlisinin **suç tarihindeki görevi esas alınır.**
- Ast memur ile üst memurun aynı fiile iştiraki halinde izin, **üst memurun bağlı olduğu merciden istenir.**

Çıkış Sorular

4483 Sayılı Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'na göre, ilde görevli öğretmenler hakkında soruşturma izni vermeye yetkili merci aşağıdakilerden hangisidir?

- Vali
- İl Milli Eğitim Müdürü
- Cumhuriyet Başsavcısı
- Maarif Müfettişleri Başkanı

Cevap A